

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Sayın Mehmet Özhaseki tarafından Anayasanın 98. ve TBMM içtüzüğü'nün 96. Maddelerine göre yazılı olarak yanıtlandırmasını dilerim.

15.06.2023

Elvan Işık GEZMİŞ
Giresun Milletvekili
TBMM Katip Üyesi

Giresun İli, Dereli İlçesi, Kızıldaş Köyü mevkiindeki Koza Altın İşletmeleri tarafından planlanan Ruhsat Numaralı IV-C Grubu Patlatmalı Kompleks Cevher (Au, Ag, Cu, Zn, Pb) Açık Ocak İşletmesi projesi ve Espiye İlçesi, Ericek Köyü mevkiindeki, yine Koza Altın İşletmeleri tarafından planlanan Ruhsat Numaralı IV-C Grubu Patlatmalı Kompleks Cevher (Cu, Zn, Pb) Açık Ocak işletmesi projeleri ile ilgili olarak 7 Haziran'da, Doğankent İlçesi, Çatalağaç Köyü, 101 ada 1 nolu parsel ve 106 ada 1 nolu parsel mevkiindeki Alagöz Mad. San. tarafından yapılması planlanan e Ruhsat Numaralı IV. Grup Kurşun-Çinko-Bakır Ocağı Patlatma Dizaynı Revizyonu, Üretim Kapasite Artışı ve Kırma Eleme Tesisi Projesi ile ilgili olarak da 2 Haziran'da, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) süreci başlatılmıştır.

Dereli ve Espiye İlçelerimizde faaliyet yürütecek maden işletmelerinin Proje Tanıtım Dosyalarını Eylül Madencilik Mühendislik, Doğankent İlçesi Çatalağaç Köyü sınırları içerisinde yer alan kurşun-çinko-bakır ocağı patlatma dizaynı revizyonu, üretim kapasite artışı ve kırma eleme tesisi Proje Tanıtım Dosyasını ise Akya Proje Etüt Müh. T hazırlamıştır.

Dereli İlçemizde 1.664,44 hektarlık işletme ruhsat alanı içinde belirlenen 22,56 hektarlık proje alanında faaliyet yürütüleceği, proje kapsamında yaklaşık olarak toplam 472.500 ton cevher çıkartılacağı, yıllık ortalama 138.921,5 ton kazı çalışması yapılarak yine yıllık ortalama 59.062,5 ton cevher üretimi gerçekleştirileceği ifade edilmektedir. Bu çalışmalar kapsamında yıllık ortalama 79.859 ton EOK (Ekonomik Olmayan Kayaç) malzemesi oluşacağı belirtilmektedir. Espiye İlçemizde ise 11 hektarlık proje alanı içinde belirlenen 1,07 hektarlık alanda üretim yapılacağı ifade edilmiştir. Açık ocak alanında patlatmalı-kademeli üretim yöntem ile proje kapsamında yaklaşık olarak toplam 128.000 ton cevher çıkartılacağı yine yıllık ortalama 66.800 ton kazı çalışmasından yıllık ortalama 25.600 ton cevher üretilmesi planlanmaktadır. Bu çalışmalar kapsamında yıllık ortalama 41.200 ton EOK (Ekonomik Olmayan Kayaç) malzemesi oluşacağı ifade edilmektedir.

Projelerin ömrünün 5 ile 8 yıl olduğu açık ocak için hazırlık ve bitkisel toprak sıyırma çalışmaları yaklaşık 6 ay süreceği öngörülmektedir. Üretim çalışmalarının tamamlanmasının ardından 6 ay içinde rehabilitasyon çalışmalarının tamamlanması planlanmıştır.

Projelerin amacının yerel ve ulusal ekonomiye büyük oranda katkıda bulunmak olduğu ifade edilirken Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları

Koruma Vakfı (TEMA) geçtiğimiz yıllarda hazırladığı raporlarla Giresun ilinde 256 bin hektar alanın maden şirketlerine tahsis edildiğini ortaya koymuştur.

Bahsi geçen madenler işletmeye alındığında bu amaçla Giresun'da tahsis edilen alan ve ruhsat sayısı da bugüne kadar olduğu gibi artmaya devam edecektir.

Geçtiğimiz yıl Cengiz Holding'in Espiye Yağlıdere havzasında yer alan maden sahasını genişletmek için yaptığı Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) başvurusunu Giresun İl Genel Meclisi çevre ve insan sağlığı açısından sakıncalı bulmuş bunu Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına rapor olarak göndermişti; fakat şirketin Bakanlık üzerinden baskıyla AKP ve MHP'li meclis üyelerinin kararlarını değiştirmesi sonrası yeni bir rapor düzenlenmiş, şirket faaliyet alanını genişletmişti.

Konuya ilişkin olarak.

1. Önergemize cevap verildiği tarih itibarıyla Giresun İli sınırları dahilinde kaç hektar alanda kaç maden ocağı faaliyet göstermektedir? Bu faaliyetlere yönelik ruhsat sayısı ve ruhsat bekleyen proje sayılarına yönelik veriler nelerdir? Koza maden işletmesi tarafından Giresun ilinde kaç maden işletmesi yer almaktadır?
2. Bu alanların ne kadarı orman ne kadarı mera ne kadarı tarım alanı ve ne kadarı yerleşim alanıdır?
3. Dereli 'de bahsi geçen 22.56 hektar, Espiye'de 11 hektar maden sahasının tamamının orman ve tarım arazisi olması Giresun'un ormanlarının ÇED Gerekli Değildir kararlarıyla, kontrolsüz ve denetimsiz biçimde maden şirketlerin talanına açık hale gelmesine sebep olmayacak mıdır? Yerel ve ulusal ekonomiye büyük oranda katkıda bulunma iddiası bu riski almak için yeterli bir sebep midir?
4. Bakanlığın Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) raporları ne kadar tarım alanı ne kadar makilik ve meşelik alan, ne kadar ormanlık alan zarar görecektir, projenin su kaynaklarımıza olası etkileri, tarımsal üretimimize, fındık üretimimize insan sağlığına ve yabani hayata olumsuz etkilerine yönelik Proje Tanıtım Dosyasında yeterli ve tatmin edici veriler yer almakta mıdır?
5. Bu raporlar hazırlanırken yöre insanı, muhtarı, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, bilim adamları, seçilmiş yerel yöneticilerin görüşlerinin her türlü baskıdan uzak yeterli şekilde alındığını düşünüyor musunuz?
6. Bakanlıkça ÇED süreci başlatılan bu projelere ilişkin yerel bürokraside imza ve onay sahiplerinin her türlü baskıdan uzak şehrin ve vatandaşlarımızın menfaatine bir karar mekanizmasının işletildiğini söyleyebilir misiniz? Yoksa bürokratik hiyerarşi baskısı dahilinde emir komuta zincirinde bir karar ve ÇED mekanizması işletilmeye devam mı edecektir?
7. Giresun İl Genel Meclisi'nin ÇED olumsuz kararının sonrasında olumlu olarak değiştirilmesinde olduğu gibi, kamu kurumlarının bürokrat ve memurların ÇED olumlu raporlarıyla bu ranta dayalı düzene dahil edilip Bakanlıklar ve iktidar üzerindeki sorumluluk bölüştürülmek mi istenmektedir?
8. Küresel ısınma ve iklim değişikliği ile birlikte ve azalan su kaynakları ve orman varlığı ile bütün dünyada gelecek 20-30 yıl içinde yaşanabilecek az sayıda bölgeden birinin Doğu Karadeniz olacağı ifade edilmektedir. Giresun için bunun öncelikli koşulu ormanlarımızı, su kaynaklarımızı bir bütün olarak doğamızı korumaktan geçmiyor mu?

9. Sizce bu faaliyetlerle Giresun İlinin gelecekte bu potansiyelini koruma imkânı elinden çalınmış olmuyor mu?
10. Madencilik faaliyetleri sonrası sahanın geri kazanımı için Orman Mevzuatı kapsamında yürütülecek "Rehabilitasyon Projesi" bu geri kazanımı sağlayabilir mi? Giresun ilinde yürütülen maden faaliyetleri ardından doğada geri dönülemeyecek biçimde tahribat ve kayıplar meydana gelmiştir. Buna ilişkin örnekler ortada iken yeni maden faaliyetlerine onay vermek sizce ne kadar doğrudur? Yeni maden sahaları yeni ruhsatlarla şehrimizin geleceği karartılmasına bir son vermeyi düşünüyor musunuz?
11. Bahsi geçen projelerin çevresinde köy ve bu köylere bağlı mahalleler, yayla obaları gibi yerleşimleri bulunmaktadır. Bu yerleşim alanlarına yakın mesafede olan bu maden faaliyetinin buradaki insan ve canlı yaşamına, akarsu, dere ve içme suyu kaynaklarına, fındık üretimi ve diğer tarımsal üretim faaliyetlerine, hayvancılık faaliyetine, yaban hayatına, mera ve orman örtüsüne etkisine yönelik tespitleri içeren bir çalışma yürütecek misiniz?
12. Firmaların proje tanıtım dosyalarında yer alan taahhütleri arasında yer alan köy yollarının zarar görmemesi, oluşacak toz ile tarım alanlarının, insan sağlığının zarar görmemesi, yapılan patlatma ve titreşimle meydana gelecek heyelan vs. riskleri konusunda olumsuz örneklerin denetim yetersizliğinden kaynaklandığını düşünüyor musunuz?
13. Patlama ile meydana gelecek toz bulutlarının fındık ağaçlarına vereceği zararların kısa ve uzun vadede hangi boyutlarda olacağı araştırılmış mıdır? Yaşanacak verim düşüklüğünün temel sorumlusu tarım alanlarına yakın bölgede faaliyet gösteren maden işletmeleri olmayacak mıdır?
14. Kaba konsantreden nihai konsantreye geçiş sürecindeki depolama, nakliye ve temizlik işlemleri nasıl yapılacaktır? Bu aşamada meydana gelecek risk faktörleri ve buna yönelik tedbirler ve denetim sizce yeterli midir?
15. Maden'in kullanacağı bağlantı yollarının zarar gören kısımlarının onarımı için İl Özel İdaresi ile yapılan bir protokol var mıdır? İl Özel İdaresi yollarda oluşacak hasarların niteliği, denetimini ve onarımı konusunda maden işletmesine yaptırım uygulayabilecek midir?
16. Çevre kanununda maden arama faaliyetleri için "ÇED Gerekli Değildir" değişikliğinin Anayasaya Milletlerarası Sözleşmeler aykırı olduğu bilindiği halde, Dereli ve Espiye İlçelerimizde yeni maden işletmelerine çalışma ruhsatı verme gayreti neden kaynaklanmaktadır?

